

Élő humor

MAGYAR DEMOKRATA

Szerző: Monostori Tibor

Beerősített a Comedy Central tévécsatorna, és saját gyártású műsorával tovább népszerűsíti a stand-up komédia műfaját. Litkai Gergely Karinthy-gyűűs humoristával, a csatorna főszerkesztőjével beszélgettünk.

– Éppen egy éve indultak el a Comedy Central nevű, amerikai tévécsatorna gyermekeként. Beváltotta a magyar változat a hozzá fűzött reményeket?

– Nemrég voltunk a Magyar Reklámszövetség konferenciáján Egerben, ahol videóinterjúkat készítettek a fogyasztóinkkal. 98-99 százalékban pozitívan nyilatkoztak, azt mondták, hogy olyan, mint egy gyógyszer, már nagyon kellett egy csatorna, ahol nincs politika, ahova bármikor oda lehet kapcsolni, ahol nincsenek erőszakos, durva dolgok, egyszerűen csak jól lehet szórakozni. Nekünk ez is volt a célunk, eltérően az eredeti Comedy Centraltól, ami azért jóval bevállalósabb, keményebb tartalmakat ad. Mi egy kisebb piacon a szélesebb közönséget céloztuk meg. A választékban szerepelnek amerikai sorozatok, az angol abszurd humor, az Irigy Hónaljmirigy, de saját gyártású műsorok is, vagy a szintén magyar Beugró improvizációs színház. Büszkéek vagyunk arra, hogy jelenleg a Comedy Central bemutatja című műsor a legnézettebb, ahol a saját tehetségeink bizonyíthatnak.

– Ez voltaképp az ön és barátai által öt éve létrehozott Godot Dumaszínház.

– Igen, a Dumaszínházban havi rendszerességgel szervezünk tehetségkutatót, és nagyon sok olyan ember bukkant fel, akikre tudunk számítani egy ilyen műsorban.

– A Dumaszínházzal jelen vannak vidéken és a határon túl is. Fordítva is igaz ez? Érkeznek tehetségek Budapesten kívülről is?

– Amikor elkezdtük ezt az egészet, első felbuzdulásunkban az volt a cél, hogy egyrészt a Budapest-centrikusságot, másrészt a Magyarország-centrikusságot csökkentsük a humorban. Ma már a színház nézőinek többsége vidéki, több mint negyven helyszínen lépünk fel. A legnagyobb bázisunk Debrecen, a Lovarda, ahová hét-nyolcszáz ember is eljön egy-egy alkalommal. Nagyon sok vidéki tehetségkutatót támogatunk, szerveztünk felvidéki humorfesztivált, részt veszünk az erdélyin, a határon túli humoristák pedig fellépnek a Showder klubban, a Rádiókabarében is. Ők egyébként sok új ízt, színt tudnak behozni a hazai humorba. Ezzel az embereknek előbb kapcsolata alakul ki a határon túli magyarokkal, akik néha sokkal jobban és nyelviileg színesebben tudják megfogalmazni azokat a dolgokat, amiket mi is átélünk, vagy esetleg van egy olyan képük rólunk, amit mi nem szívesen látunk meg magunkban. A Comedy Central bemutatja című műsorunkban részt vesz Erdélyből az Open Stage, Zsóka Levente és a Szomszéd néni Produkciós Iroda. A tehetségkutatók valamennyire mindig tehességgondozás is. Próbálunk nekik fellépési lehetőséget biztosítani és nem elengedni a kezüket. Nálunk egyfajta cserkészszellemiség uralkodik, folyamatosan vannak ötletpartijaink, társulatként minden tag segít annak, akinek éppen nincs ötlete. A humor társas műfaj, ezért a humor kitalálása is jobban működik, ha négy-öt ember együtt röhög. Így volt ez a Showdernél is, ahonnan indultam. Ez egy közösségi élmény, nevetek azon, amit a másik mond, és ő ebből erőt merít. Végül, a tehetségkutatók mindig közönség előtt zajlik. Nem mi döntjük el, mennyire jó egy produkció, hanem a közönség, hiszen neki szól ez a műfaj.

– A stand-upban a humorista egyedül, improvizatív módon próbál meg nevetetni. Miért lett ilyen népszerű ez a műfaj?

– Általános szabály, hogy mindig az a legnépszerűbb, ami improvizatív, amiről érzi a néző, hogy ott születik, ami rezonál a helyben lévő nézőkkel és a reakcióikkal. Egy előre megírt szöveg kevésbé hatásos. A Beugró sikerének is ez az egyik titka. A helyzet és a helyszín varázsa lenyűgözi a közönséget. A stand-up comedyt mindig a jazzhez szoktuk hasonlítani. Ott is megvan az alapgallam, megvannak a motívumok, megvan az, hogy körülbelül ki, mikor, mit fog játszani, ki, mikor szólózik. Mi is tudjuk, miről fogunk beszélni, de minden attól függ, hogy a közönség miként reagál. Nekem a legjobb poénok a színpadon, a helyzet és a reflektorok nyomása alatt jutnak az eszembe.

– Korábban egy kabarétól elvárták, hogy érintsen aktuálpolitikai témákat, a Dumasínházban és a csatornán ez sokkal ritkább. Van-e cenzúra, amikor valaki ilyen anyaggal érkezik?

– A Comedy Central esetében nagyon egyszerű oka van annak, hogy nem nagyon szerepelnek aktuális politikai témák. Ez egy kábeltévé, ami sokat ismétli a műsorát. Hónapokkal később senkit sem érdekel, hogy mit mondott például a magyar miniszterelnök fél évvel korábban. A fellépők közül az foglalkozik politikával, akinek van hozzá affinitása, de beálltak a helyes arányok, amik az életben is megvannak. Az ember az életében kevesebb mint tíz százalékában foglalkozik politikával, kilencven százalékban ennél sokkal érdekesebb, színesebb, az emberi lélekhez közelebb álló dolgokkal. Engem érdekel a politika, mint humorforrás, mert ha ők sem vesznek minket komolyan, mi miért tennénk.

– Sőt, egy írásában a nullpártrendszer előnyeit ecsetelte. Úgy tűnik, hogy nagyon is kiforrott, határozott véleménye van, de ezt megtartja magának.

– Igen, és jó dolog, hogy ezt mindig megkapom. Amíg Orbán-kormány volt, annak a visszasságait emeltem ki, amikor Gyurcsány-kormány volt, akkor annak a visszasságait. Most volt az európai parlamenti választás, minden párt esetében lehetett látni, hogy milyen hülyeségeket csinálnak. Egy országnak az arcát határozza meg, hogy a pártjai mit mondanak egy ilyen szavazáskor. Saját magunk legnagyobb leégetése zajlik itt. És szerintem az a legfőbb probléma, hogy ez nem pártfüggő, hanem kultúrafüggő. Ebben a kultúrában, ugyanúgy, ahogy a humorban, még sok lépéssel le vagyunk maradva Európától.

– A helyzet azért nem egyértelmű, mert gyakran látni humoristákat politikai beszélgetős műsorokban, amikre hiába aggatják rá a szórakoztató jelzőt... Nem beszélve a valóságshowkról.

– Ha mi, humoristák a médiáról beszélünk és már valamennyire be is tettük oda a lábunkat, akkor próbáljunk minél kisebb részt kihasítani magunknak belőle. A valóságshowban, a főzőshowban való szereplés a humor szempontjából zsákutca, a humorista hitelességi faktorát nagyban érinti. Sokkal fontosabb az, hogy humoristaként állja meg a helyét egy műsorban azon az estén, amikor fellép. S mi a Dumasínházban kikötöttük, hogy politikai rendezvényen nem szerepelünk, a fellépőinket nem közvetítjük ilyen eseményekre.

– Piaci alapon működtetik a Dumaszínházat, alacsony az átlagéletkoruk, megújítanak vagy épp behoznak külföldről műfajokat. Sokan emiatt teljes rendszer- és generációváltásról beszélnek a magyar humorban.

– Ez is egy olyan dolog, amit megpróbálnak ránk erőltetni. Más humoristák nyilatkozták rólunk, hogy a stand-up comedy műfajában alkotni nem is igazi teljesítmény. Mi azzal foglalkozunk, ami a dolgunk, szórakoztatjuk a közönséget. Ha bárkinek is fontos lesz majd húsz év múlva, hogy megítélje, ez generációváltás vagy rendszerváltás volt-e, vagy más elköpottott szó, akkor rábiggyeszti. De mi nem vagyunk a saját magunk történészei, hogy megírjuk a saját krónikánkat. József Attilát szoktam idézni, aki azt mondta, hogy „költő vagyok, mit érdekelne engem a költészet maga?” Mi inkább gyakorlati síkon úzzük ezt a műfajt. Ami az anyagiakat illeti, mindig önfenntartók voltunk. Sajnos – illetve ma már inkább úgy fogalmaznék, szerencsére – az elején sem kaptunk semmilyen támogatást, a saját pénzünket, hitünket tettük bele. Így azt csinálhattuk, amit akartunk, azonos távolságot tudtunk tartani minden politikai és más tényezőtől. Tapasztalataim szerint a nyugati országokban szintén az a modell, hogy a kabarék nem kapnak állami támogatást, a nézők adják össze a költségvetés kilencven százalékát. Ha nem vagyunk politikai kurzusokra rászorulva, de a közönségre mindig stabilan számíthatunk, és nem költünk többet annál, mint amennyit az nekünk anyagiakban és bizalomban megelőlegez, akkor tudunk függetlenül és üzletileg megalapozottan, kompromisszumok nélkül működni. A stand-up a kabaré egyéni teljesítményen alapuló, egyszerűen üzhető ága. Más országokban több állandó kabarészínház is működik, és ami még fontosabb, vannak kabarétársulatok. Jóval sokrétűbb ez a világ, mint nálunk: műfajilag, témáiban, szervezettségében. Nagyon sok árnyalata van a humornak. Azt érzem, hogy Magyarországon is sokkal több lehetőség lenne benne, mint amennyit kihasználunk. A Comedy Central tévécsatornán mi is szeretnénk még több irányba nyitni, még több fajta humort, új sorozatokat behozni. Bemutatunk klasszikus stand-up komedistákat felirattal, akiket talán itthon nem annyira ismernek, de ugyanolyan jól lehet rajtuk nevetni, illetve szeretnénk klasszikus kabaré-előadókat is elővenni, akik most nem nagyon láthatók sehol. A háziasszonyoktól az otthon unatkozó egyetemistákig mindenkit szeretnénk szórakoztatni.